Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000501836

Datum
19 januari 2024

Opgesteld door
[redacted]

Samengewerkt met
CZW, Kadaster

Bijlage(n)

Aan Minister van VRO
Van CZW

nota

Wetsvoorstel toevoegen taak Kadaster voor ontsluiten geo-informatie voor eenieder (PDOK)

Aanleiding

Bijgaand ontvangt u het voorstel tot wijziging van de Kadasterwet in verband met de toekenning van een taak aan de Dienst voor het kadaster en de openbare registers voor het beheer en ontsluiten van geo-informatie voor eenieder (hierna: het wetsvoorstel). Nu het advies van de Raad van State (dictum B) is verwerkt, kan het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer worden gezonden.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd het wetsvoorstel en het nader rapport aan de Koning aan te bieden. Daartoe kunt u:

- Het nader rapport ondertekenen;
- De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel ondertekenen.

Kern

- Het wetsvoorstel strekt ertoe in de Kadasterwet een taak toe te voegen aan het takenpakket van het Kadaster. Het gaat hierbij om het beheren en ontsluiten van geo-informatie. Het beheer en ontsluiten van geo-informatie gebeurt via PDOK (publieke dienstverlening op de kaart), maar het wetsvoorstel schrijft geen specifiek medium voor.
- Het wetsvoorstel formaliseert een bestaande praktijk waarin het Kadaster geo-informatie via PDOK al beheert en ontsluit. Met de juridische verankering biedt het Kadaster de zekerheid aan aanbieders en gebruikers van PDOK dat kunnen zij rekenen op een centrale voorziening met open beschikbare, snel vindbare, betrouwbare en actuele geo-informatie. De wettelijke status van de taak van het Kadaster benadrukt bovendien het karakter van de activiteiten als overheidsgezag (zie hierna bij Wet Markt en Overheid).
- In het wetsvoorstel is bepaald dat overheidsorganen het Kadaster kunnen verzoeken hun geo-informatie te beheren en ontsluiten. Er is ook geregeld dat niet-overheden het Kadaster hierom kunnen verzoeken, maar dan beoordeelt het Kadaster of de geo-informatie bijdraagt aan een doelmatige geo-informatie-infrastructuur.

  Wijzigingen na advies Raad van State
  Het advies van de Raad van State (van 11 september 2024 met dictum B) heeft geleid tot enkele aanpassingen van het wetsvoorstel. In het advies beveelt de Raad van State aan om:

- het Kadaster zelf te laten beoordelen of geo-data van een niet-overheidsorgaan mag worden beheerd en ontsloten door het Kadaster.
- het Kadaster zelf de mogelijkheid te bieden technische eisen te stellen waaraan de geo-data moet voldoen.

- In lijn met het advies van de Raad van State is de beoordeling of geo-data van een niet-overheidsorgaan voldoet aan het criterium van "een doelmatige geo-informatie-infrastructuur" bij het Kadaster zelf gelaten. Dit sluit beter aan bij de positie van het Kadaster als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO).
- In lijn met het advies van de Raad van State is in het wetsvoorstel de mogelijkheid opgenomen dat het Kadaster zelf (en niet de minister van VRO) technische eisen stelt waaraan de geo-data moet voldoen, zodat deze kan worden beheerd en ontsloten. Het Kadaster heeft zelf deze technische kennis in huis.

Wet Markt en Overheid

- Daarnaast is, mede naar aanleiding van het advies om de noodzaak van een overheidstaak verder te onderbouwen ten opzichte van het overlaten aan de markt, de memorie van toelichting verduidelijkt op het punt van de relatie met de Wet Markt en Overheid. Deze wet regelt dat de overheid niet op oneerlijke wijze kan concurreren met bedrijven wanneer zij marktactiviteiten uitvoert. Dit doet deze wet door bepaalde regels te stellen voor deze marktactiviteiten, bijvoorbeeld door een bepaalde kostprijs voor deze diensten te rekenen. De overheid hoeft zich niet aan deze regels te houden als er sprake is van een publiek belang en de activiteiten worden uitgevoerd als overheidsgezag. In de memorie van toelichting is verder onderbouwd dat het Kadaster het beheer en het ontsluiten van geodata via PDOK uitvoert als overheidsgezag (en niet als marktactiviteit). Uitgelegd is dat de publieke taak is gelegen in het onmiskenbare maatschappelijke belang van PDOK voor de Nederlandse geo-infrastructuur. Hierdoor zijn de overige regels van de wet markt en overheid niet van toepassing.
- Hoewel het Kadaster met de exploitatie van PDOK een activiteit uitvoert op het grensvlak van een (potentiële) markt en een publieke taak, wordt het risico op juridische conflicten hierover niet groot geacht. Dit toont zich ook in het feit dat marktpartijen tijdens de internetconsultatie hier geen opmerkingen over gemaakt hebben, noch hierover geklaagd hebben de afgelopen jaren dat PDOK al actief is.

Toelichting

Publieke dienstverlening op de Kaart (PDOK)

- Zonder geo-informatie kunnen publieke taken niet of minder goed uitgevoerd worden. De overheid heeft daarmee een vanzelfsprekende verantwoordelijkheid voor de Nationale Geo-Informatie Infrastructuur (NGII). Of het nu gaat om het beoordelen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, belastingheffing, het zoeken van woningbouwlocaties, het verstrekken van landbouwsubsidies, de zorg voor veiligheid en rampenbestrijding of het maken van een omgevingsanalyse: geo-informatie is essentieel.
- Voor gebruikers - overheden, bedrijven en burgers - is PDOK de sleutel tot een belangrijk deel van de geo-informatie van Nederlandse overheden.

PDOK heeft daarmee een cruciale functie binnen de NGII. Het maatschappelijke belang van PDOK als het kanaal voor geo-informatie wordt ook geïllustreerd door de sterke toename van het gebruik: van 0,5 miljard hits in 2013, naar 14.4 miljard hits in 2019 en 30,8 miljard hits in 2025.

- Als minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijk Ordening (VRO) bent u o.a. coördinerend bewindspersoon voor geo-informatie. Onder verantwoordelijkheid van uw voorgangers is de afgelopen jaren met een keur aan (in hoofdzaak) overheidspartijen[1] een geheel aan afspraken, standaarden en (centrale en decentrale) voorzieningen[2] voor inwinning, beheer, ontsluiting en gebruik van geodata neergezet. Dit geheel wordt de Nationale Geo-informatie Infrastructuur (NGII) genoemd.[3]
- Het wetsvoorstel vloeit voort uit een bestuurlijke afspraak tussen Kadaster en BZK (mei 2019) om PDOK - als onmisbaar onderdeel van de NGII - een bestendiger basis te geven.
- PDOK vormt binnen de NGII de ruggengraat voor het delen van data tussen aanbieders en gebruikers. PDOK levert als gemeenschappelijke voorziening data-aanbieders niet alleen een flinke besparing van tijd en geld op, maar faciliteert ook een doelmatige open overheid.
- De nieuwe taak ondersteunt de wettelijke verplichtingen rondom de Europese richtlijn INSPIRE (regels voor een infrastructuur voor ruimtelijke informatie). Door het Kadaster het ontsluiten en beheren van geo-informatie van anderen als taak te geven, wordt PDOK als doelmatige voorziening gebruikt door overheidspartijen om aan de verplichtingen van INSPIRE te voldoen.
- De nieuwe taak faciliteert het "open, tenzij" beleid van de overheid, dat is vastgelegd in de Wet open overheid (Woo) en de Wet hergebruik overheidsinformatie (Who). PDOK maakt geo-informatie voor iedereen toegankelijk waardoor een gelijk speelveld qua informatievoorziening ontstaat.
- Het Kadaster heeft veel ervaring met het ontsluiten van geo-informatie van overheden conform (internationale) standaarden. Dit maakt het Kadaster de meest geschikte partij om de taak uit te voeren.
- Het wetsvoorstel is van 24 april tot 4 juni 2023 in openbare internetconsultatie geweest. Er is gereageerd door het Gemeentelijk Geo-Beraad, de gemeente Eindhoven, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Unie van Waterschappen (UvW) en de gemeente Amsterdam. Het voorstel is niet gewijzigd als gevolg van de consultatie, wel is de toelichting op een aantal punten verduidelijkt, onder meer wat betreft nut en noodzaak en kosten.
- De reacties uit de consultatie gaan over een aantal onderwerpen, waarvan de belangrijkste: het federatief datastelsel, complexiteit van regelgeving en kosten. Zaken die uiteraard in algemene zin van belang zijn, maar niet direct relateren aan datgene wat het voorstel regelt. Dit is in het

[1] Denk aan o.a. departementen, provincies, gemeenten, waterschappen, de stichting Geonovum, het Kadaster en de Geologische Dienst Nederland van TNO.
[2] Met voorzieningen wordt in dit verband het geheel van mensen en middelen (zoals ICT) bedoeld dat wordt ingezet om gegevens in te kunnen winnen, te beheren, te ontsluiten en te gebruiken.
[3] Meer informatie over de NGII vindt u in de nota hierover, die als bijlage is bijgevoegd.

consultatieverslag en in de memorie van toelichting verhelderd en onderbouwd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Nader rapport	Ter ondertekening
2	Wetsvoorstel	Ter informatie
3	Memorie van toelichting	Ter ondertekening
4	Advies Raad van State	Ter informatie
5	Nota NGII van 10 maart 2026	Ter informatie